

Popularizační sdělení

-

Rodinné zázemí jako základ problematického chování dospívajících

Aneta Hořavová

414982, psychologie – sociologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 1. 5. 2013

Fakulta sociálních studií MU, 2013

Od ledna do června roku 2012 probíhal výzkum, který vedli pánové Jan Novotný a Petr Okrajek. Na základě získaných údajů od 1635 dospívajících, jejich rodičů a ošetřujících lékařů, napsali článek do časopisu E-psychologie s názvem „Vliv vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15tiletých adolescentů“.

Pod samotným názvem si můžeme představit leccos, proto vysvětlím, co bychom si představit měli. Vybrané charakteristiky rodinného prostředí pro tento výzkum znamenají vlivy, které mohou ovlivnit vývoj dítěte. Bylo sem zařazeno kouření, užívání alkoholu, konflikty rodičů s dětmi, zaměstnání či dlouhodobé nemoci. Jako rizikové chování chápeme negativní projevy dospívajících. Pro tento výzkum je to užívání návykových látek (kouření, alkohol, drogy) a poruchy chování (agresivita, záškoláctví). Co ovšem v tomto výzkumu není bráno v potaz, jsou ostatní vlivy na rizikové chování jako například vrstevníci. A autoři to sami zmiňují. Proto je potřebné na toto významné mínus brát ohled a výsledky, který níže prezentuji, nechávat jako stoprocentní a jednoznačné.

Výsledky výzkumu byly zobrazeny v několika tabulkách, ve kterých byly hodnoty uváděny v procentech. Hladina významnosti pro všechny tabulky byla 5%. Hladina významnosti je míra rizika, že při výpočtech došlo k chybě. Ke zjištění zda existuje vliv rodinných charakteristik a rizikového chování bylo v tomto výzkumu využito Testu dobré shody nebo také χ^2 test (čteme chí – kvadrát), zkráceně chí-test. Na základě tohoto testu porovnáváme skutečně naměřené hodnoty s hodnotami, které očekáváme. Zjednodušeně uvedu na příkladu z výzkumu, přímo ve vztahu kouření matky a dítěte. Matka i dítě kouřili v 50,9% případů, pouze matka v 49,1%, pouze dítě v 36,3% a ani jeden v 63,7%. Toto jsou skutečně naměřené hodnoty. Hodnoty uvedeny v tabulce pod sebou (kouření/nekouření matky) nám dává 100 %, u dítěte jsou hodnoty u ano 87% a u ne 113%. Pokud druhé hodnoty podělíme dvěma, vyjdou nám očekávané hodnoty pro dané řádky (kouření dítěte – ano/ne). Po dosazení do vzorce, kde vzájemně odečítáme, dáváme na druhou a dělíme hodnoty skutečně naměřené a námi očekávané dostáváme tzv. testové kritérium. Tuto hodnotu porovnáváme s tabulkovými hodnotami a na základě toho, rozhodujeme o vzájemném vlivu. Přímo v tomto příkladu jsme vzájemný vztah zjistili.

Z výsledků celé studie bych vyzdvihla zjištění přímého vlivu kouření rodičů na kouření dítěte. Vliv byl zjištěn u kouření rodičů, intenzita pak podle výsledných dat nehraje roli. U konzumace alkoholu nebyl vliv prokázán. Autoři to zdůvodňují spojitostí negativních zkušeností a opileckého chování. Dále data ukazují na nepřímý vliv hádek rodičů s dětmi, a to nejvíce na kouření a poruchy chování. Poslední vliv, který byl prokázán na těchto datech, byla

souvislost nepřítomnosti matky v domácnosti. Ať už se jednalo o přílišnou zaměstnanost nebo dlouhodobou hospitalizaci.

O reálnosti výsledků tohoto výzkumu můžeme pouze debatovat. Nicméně je to jeden z názorů a nemůžeme ho odsoudit pro nedostatečnou obsáhlost. Je o čem přemýšlet. Především rodiče by měli přemýšlet o tom, v čem a jak vychovávají své děti. A to co mohou změnit, ať změní hned.

Zadáním práce bylo srozumitelnou formou obvyklou v mainstreamových médiích sdělit výsledky výzkumu. Zaměřte se prosím na výsledky. Nestačí konstatovat, že byl zjištěn vliv, ale je třeba uvést a interpretovat jeho míru. Nehledě na to, že pokud se nad použitými statistikami zamyslíte, zjistíte, že o vlivu tak jednoduše hovořit nemůžeme – viz problematika kauzality.

V tomto duchu prosím práci přepracujte.